

FIATAL KUTATÓK AKADÉMIAJA

Beszámoló a Fialat Kutatók Akadémiája 2021 májusa és 2022 áprilisa között végzett munkájáról

1. Együttműködési megállapodás aláírása az MTA-val

Az MTA 2021. évi rendes Közgyűlésén az FKA 2020. évi működéséről Dékány Éva társelnök tartott beszámolót, melyet a Közgyűlés elfogadott. Ez alkalommal az MTA módosította az Alapszabályát is, melybe az FKA is belekerült, mint saját költségvetéssel rendelkező, társult tudományos társaság. [2021. november 18-án](#), szűk körben sor került az FKA és MTA közötti hivatalos [Együttműködési Megállapodás](#) aláírására.

2. Részvétel az MTA munkabizottságaiban és aktivitásaiban

Az MTA felkérte Török Péter társelnököt, hogy legyen az MTA által a felsőoktatás kérdésében kezdeményezett vitafórum szerkesztőbizottságának tagja. Ehhez kapcsolódóan Török Péter és Kiss László társszerzőségével született egy hozzászólás a vitafórumhoz "[Gondolatok az egyetemi életpályáról, előmenetelről és minősítésről](#)" címmel (ld. még: Publikációk).

Kollár László MTA Főtitkár kérésére, a kisgyermekes oktató-kutatói szempont megjelenítése céljából Gselmann Eszter és Solymosi Katalin június elején készítettek egy hozzászólást "[A felsőoktatás diverzitásának növeléséhez alapvető szemléletváltásra van szükség](#)" címmel az MTA által a felsőoktatás kérdésében kezdeményezett vitafórum részére (ld. még: Publikációk). Ehhez kapcsolódóan az MTA Főtitkárával is egyeztetünk a kisgyermekes kutatók pályán maradását és kutatásba való visszatérését segítő "Reintegrációs Pályázat"-i javaslatunkról. A fentieket figyelembe véve az MTA 2021 októberében egy [új pályázatot](#) hirdetett, mely a GYES-en lévő kutatókat támogatja abban, hogy rangos tudományos publikációt jelentessenek meg.

Az FKA Vezetősége két alkalommal is levélben fordult a Lendület Kuratóriumhoz a Lendület I. és II. 2021-ben bevezetett feltételeivel kapcsolatban, amelyek együttesen kedvezőtlenül hatottak a pályázók bizonyos köreire. A levélben javaslatot tettünk a bevezetendő változások előzetes meghirdetésére a pályázati beadást megelőző ősz során, valamint kértük a bemeneti kritériumok pontosabb körülhatárolását, különös tekintettel arra, hogy a Lendület II. kategóriában hány ismétlődő és hány első nyertes pályázatot tervez a Kuratórium kihirdetni. Kéréseink hatására egyetlen pontban történt idén változás, a 38 éves korhatár 40 évre nőtt a Lendület I. kategória esetében.

Az előző évhez hasonlóan az FKA több tagja részt vett az MTA különböző elnöki vagy elnökségi Bizottságainak (pl. Tudományértékelési Elnöki Bizottság, Nők a Kutatói Életpályán Elnöki Bizottság, az Akadémia és Könyvtára 200 Éves Évfordulójának Megünneplését Előkészítő Elnökségi Bizottság), szakterületi bizottságainak vagy közgyűlésének munkájában, valamint a Középiskolai MTA Alumni program eseményein is.

3. Fialatok az akadémiai pályán" kérdőíves felmérés

A Fialat Kutatók Akadémiája az MTA Könyvtár és Információs Központ Tudománypolitikai és Tudományelmezési Osztálya, az ELKH KRTK és a Corvinus Egyetem munkatársaival

együttműködve, a TÁRKI közvéleménykutató segítségével 2021. szeptember 6. és október 8. között „Fiatalok az akadémiai pályán” címmel kérdőíves felmérést végzett. A felmérést FKA tagok részvételével készült [videó](#)val népszerűsítettük. Összesen 1212 teljes kitöltés érkezett, melyből 1030 kitöltő járult hozzá, hogy MTMT adataik is hozzákapcsolhatók legyenek a kérdésekre adott egyéb válaszaikhoz (életkor, családi állapot, nem, fizetés, stb.) Az elemzés a KRTK biztonságos adatszobájában készült. Az eredményeket először a 2022. május 4-én tartott [VI. Fiatal Kutatók Fórumán](#) mutatta be az FKA. A kérdőív összeállítását és a kiértékelést Lengyel Balázs FKA tag irányította, több FKA tag részvételével.

4. Bolyai-mentorprogram szervezése

A tavalyi évben kísérleti jelleggel indított FKA Bolyai-mentorprogram 2022 tavaszán folytatódott. Ennek során első lépésben az FKA tagjaiból és környezetében lévő önkéntesekből mentorok jelentkezését várjuk, majd az általuk vállalt szakterületeken és témákban pályázatot hirdetünk mentoráltak számára. A mentorációt igénylő nyertes pályázók az FKA tagjai közül kikerülő mentoroktól tanácsot kapnak a pályázati anyaguk fejlesztését illetően, pályázónként 2 konzultáció keretében. A kutatói szolidaritás elvét érvényesítve az idei 11 fő mentorált kötelezettséget vállalt arra, hogy sikeres pályázás esetén a mentorprogram következő fordulójában maguk is segítsék tanácsaikkal más fiatal kutatók pályázatát. A pályázatról bővebb információ [itt](#) található.

5. A FKA által szervezett rendezvények, illetve rendezvények a FKA részvételével

- **V. Fiatal Kutatók Fóruma** A program keretében Barabási Albert-László tartott előadást *"A tudomány tudománya. Egyéni tudományos életpályák kvantitatív értékelése"* címmel. Az előadást nyilvános fórum és vitaülés követte. Időpont: 2021. május 5. Helyszín: Zoom. Az előadás [felvétele](#) az MTA YouTube-csatornáján érhető el.
- **[Információs webinárium](#) a Marie Skłodowska-Curie Actions programról** az NKFIH-val közös szervezésben. Időpont: 2021. július 13. Helyszín: Zoom.
- **[Webinárium](#) a fiatal kutatók nemzetközi akadémiairól** - Global Young Academy (GYA) és Young Academy of Europe (YAE) - és **tagfelvételi folyamataikról**. Időpont: 2021. augusztus 10. Helyszín: Zoom.
- **Pályázatíró workshop a Marie Skłodowska-Curie Actions posztdoktori programhoz** Egy limitált, [jelenléti workshop](#)-ot szervezett az FKA és az NKFIH (valamint az ELKH TTK) a 2021-es MSCA pályázók anyagainak áttekintése és egyéni tanácsadása céljából. Időpont: 2021. szeptember 17. Helyszín: ELKH TTK.
- **„Munka–magánélet egyensúly a kutatói életpályán”** címmel rendeztünk regisztrációhoz kötött webináriumot, melynek vendége a Researcher Mental Health Observatory nevű COST program vezetője, Dr. Kismihók Gábor volt. A [programról](#) készült videó [itt](#) tekinthető meg. Időpont: 2021. október 6. Helyszín: Zoom
- **„Fiatal kutatók szakmai támogatása a víztudományok területén”** konferencia az FKA társszervezésében. Az [esemény](#) BSc, MSc, PhD hallgatók és fiatal posztdoktorok szakmai mentorációjának előmozdításával foglalkozott elsősorban a hidrobiológusok, ökológusok és limnológusok körében, de példaértékű lehet más szakterületek számára is. Az FKA-t bemutató [előadás](#), valamint további videók a témában az [FKA YouTube csatornáján](#) érhető el. Időpont: 2021. november 5. Helyszín: Zoom.
- **Magyar Tudomány Ünnepe** - **„Nők mentorálása a kutatói életpályán”** címmel a Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB) és az FKA közös webináriumot tartott. Az

esemény [leírása](#) és a programon elhangzott [előadások](#) is nyilvánosan elérhetők. Időpont: 2021. november 15. Helyszín: Zoom.

- „Fenntarthatóság és klímavédelem fiatal kutatói szemmel” Az FKA saját, önálló Magyar Tudomány Ünnepe [programja](#). Az eseményről szóló [beszámoló](#) és az eseményről készült [videó](#) nyilvánosan elérhetők. Időpont: 2021. november 23. Helyszín: MTA Székház, Díszterem.
- **NKFIH–FKA OTKA Információs Nap 2022.** A nagy érdeklődésre való tekintettel (közel 560 regisztráló) a [program](#) streamelés mellett valósult meg. Időpont: 2022. január 26. Helyszín: Webex.
- „Hitelesen a tudományról – Hogyan küzdhet egy kutató az áltudományos tanok ellen?” Az FKA [tudománykommunikációs workshopja](#). Időpont: 2022. február 2. Helyszín: Zoom.
- 2021. október 15-én, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Freund Tamás a veszprémi Lovassy László Gimnáziumban indította el hivatalosan a **Középiskolai MTA Alumni Programot**. A nyitó rendezvényen Hartmann Bálint és Csuka Dorottya FKA tagok is előadást tartottak szakmájukról, karrierjükéről. Az eseményről készült beszámoló és videó az alábbi [linken](#) érhető el.

6. Felajánlás az ukrán háború elől menekülő fiatal kutatóknak

2022 áprilisában az FKA közzétett egy felajánlás csomagot az ukrán háború elől menekülő fiatal kutatóknak és oktatóknak. Az FKA tagjai - aktuális lehetőségeikhez mérten - álláslehetőségek, angol és magyar nyelvű egyetemi előadásokon vagy konferenciákon való részvétel, illetve szakdolgozati témavezetés felajánlásával járultak hozzá ahhoz, hogy a menekülni kénytelen ukrainai hallgatók és kutatók minél kevésbé szakadjanak el a tudományos élettől. Ezeket a lehetőségeket foglaltuk össze az alábbi angol és magyar nyelvű hírben, és a benne link formájában szereplő táblázatban, mert fontosnak tartottuk szolidaritásunk ilyen formában történő kifejezését is:

<https://mta.hu/fka/ukrainai-kutakat-es-hallgatoakat-tamogatnak-a-fiatal-kutatok-akademiajanak-tagjai-112068>

<https://mta.hu/fka/members-of-the-hungarian-young-academy-support-ukrainian-researchers-and-students-112069>

7. Publikációk

- Kollár László, Borhy László, Erdei Anna, Hudecz Ferenc, Kosztolányi György, Pléh Csaba, Török Péter, Vékás Lajos, *Az Egyetem feladatáról. Összefoglaló az MTA fórumán megjelent írásokról és véleményekről. Bevezető.* A szerzők kifejtik, hogy a KFI-tevékenységek egyik legfontosabb helyszíne a felsőoktatás, és azt is bemutatják, hogy magas szintű felsőoktatást csak igényes kutatási háttérrel lehet végezni. (Magyar Tudomány 182 (2021) 11, 1419–1425. DOI: 10.1556/2065.182.2021.11.1)
Cikk: https://mersz.hu/dokumentum/matud202111_4
- Kiss L. László, Török Péter, *Gondolatok az egyetemi életpályáról, előmenetelről és minősítésről.* A cikk legfőbb üzenete, hogy egy kiváló egyetem működésének alapja az egyetemen folyó magas szintű kutató- és fejlesztőmunka, amit csak kiváló tudósokkal és szakemberekkel lehet biztosítani. (Magyar Tudomány 182 (2021) 11, 1438–1445. DOI: 10.1556/2065.182.2021.11.4)
Cikk: https://mersz.hu/dokumentum/matud202111_5

- Gselmann Eszter, Solymosi Katalin, *A felsőoktatás diverzitásának növeléséhez alapvető szemléletváltásra van szükség*. A szerzők az egyetemek feladatáról kezdeményezett vitához a felsőoktatásban dolgozó nők és kisgyermekesek aspektusából szólnak hozzá. (Magyar Tudomány 182 (2021) 11, 1451–1476. DOI: 10.1556/2065.182.2021.11.6)
Cikk: https://mersz.hu/hivatkozas/matud202111_f67886
- Bálint Erika, Csuka Dorottya, Venglovecz Viktória, Schlosser Gitta, Lázár Zsófia, Gselmann Eszter, Alpár Donát, Solymosi Katalin *Six reasons to launch a Young Academy*. A szerzők kifejtik, hogy mit tud nyújtani egy fiatal akadémia a társadalomnak, a fiatal és idősebb kutatói közösségnek. (Nature 594 (2021) 599-601. DOI: 10.1038/d41586-021-01682-9)
Cikk: <https://www.nature.com/articles/d41586-021-01682-9>
- Edyta Swider-Cios, Katalin Solymosi, Mangala Srinivas *Why science needs a new reward and recognition system* A cikk a koronavírus helyzet fiatal kutatókra gyakorolt hatásáról számol be, a felmérésben magyarországi válaszadók is részt vettek. (Nature 595 (2021) 751-753. doi: 10.1038/d41586-021-01952-6.)
Cikk: <https://www.nature.com/articles/d41586-021-01952-6>

8. A magyar tudományosság képvisellete a nemzetközi tudományos életben

Az FKA képviselői meghívott megfigyelőként részt vettek 2021. május 6-án az **Európai Tudományos Akadémiák Szövetsége** (All European Academies, ALLEA) éves rendes közgyűlésén.

A Skót Fiatal Akadémia (Young Academy of Scotland) szervezésében 2021. május 7-8. között virtuálisan került megrendezésre az **Európai Fiatal Akadémiák (European National Young Academies, ENYA) taggyűlése**. Az ülésen az Európában aktív hasonló nemzeti szervezetek és ernyőszervezetek (Young Academy of Europe) képviselői vettek részt, hazánkat Dékány Éva és Solymosi Katalin képviselték. A fiatal akadémiák képviselői megvitatták a szervezetek közötti együttműködési lehetőségeket, az európai tudománypolitikában való közös részvételt, valamint megosztották egymással az egyes szervezetek bevált gyakorlatait.

A **törökországi fiatal kutatók akadémiaja** jelenleg alapítási szakaszban van. A török senior akadémia képviselői megfigyelőként részt vettek az ALLEA találkozón, majd egyeztetést kezdeményeztek az FKA-val a magyar tapasztalatokról 2021. május 17-én. Az FKA-t Toldi Gergely és Dékány Éva képviselték.

A **Young Academies Science Advice Structure (YASAS) General Assembly Meetingje** 2021. június 11-én került megrendezésre. Az eseményen az FKA-t Toldi Gergely és Solymosi Katalin képviselte. A YASAS egy tudománypolitikai tanácsadás témájú (Science Advice) konferenciára kért adott témákban kerekasztal-beszélgetés résztvevőket a nemzeti fiatal akadémiáktól. Az FKA a tagság soraiból javasolt résztvevőket a COVID és a klímaváltozás panelbe.

Az **Akadémiák Európai Szövetsége (ALLEA)** kétnapos online fórumot rendezett „A tudománykommunikáció jövője” címmel 2021. június 24–25-én. A konferencián társadalommal és a (tudományos) újságírókkal, médiaszakemberekkel történő hatékony kommunikációhoz kaphattak hasznos tanácsokat a résztvevők. A futótűzként terjedő álhírek (infodémia) elleni küzdelemben többek között a szabadon hozzáférhető „[Debunking handbook 2020](#)” is segítséget jelent a kutatóknak. A fórumon az FKA-t Solymosi Katalin és Dékány Éva képviselték.

A Global Young Academy (GYA) 2021. szeptember 30-án rendezte a **Fiatal Akadémiák 2. Éves Nemzetközi Találkozóját** online, 50 nemzeti fiatal akadémia és kapcsolódó szervezet összesen több mint 70 képviselőjével. A hasonló nemzetközi találkozók alkalmával az FKA-nak lehetősége nyílik arra, hogy megismerkedjen más nemzeti fiatal akadémiák sikeres kezdeményezéseivel és legjobb gyakorlataival, s ezeket később a hazai közegbe is átültethesse. Magyarországot Solymosi

Katalin, az FKA társelnöke és Dékány Éva, a nemzetközi munkabizottság koordinátora képviselte. A GYA összefoglalója [itt](#) olvasható az eseményről.

2021. október 1-én és 2-án tartották a **Nepáli Fialat Kutatók Akadémiája** első éves közgyűlését. A meghívott előadók között szerepelt Lázár Zsófia, az FKA tagja is. Előadásában az FKA tagjai által írt, a Nature folyóirat Careers rovatában megjelent cikk (ld. Publikációk) alapján azt mutatta be, hogy világszerte milyen céljai, tevékenységei és lehetőségei vannak a nemzeti Fialat Akadémiáknak.

Az FKA tagjai a nemzetközi társszervezetekben: 2021. március 8-án, Solymosi Katalin és Alina Badescu Young Academy of Europe (YAE) vezetőségi tagok ajánlásával a Young Academy of Europe tagjai közé választotta Ercsey-Ravasz Mária Magdolna FKA tagot. 2021. június 16-án, Solymosi Katalin és Arild Husby YAE vezetőségi tagok ajánlását követően a YAE tagjai közé választotta Alpár Donát FKA alapító és korábbi vezetőségi tagot.

A beszámoló időszakában Toldi Gergely a Global Young Academy (GYA) alumnusává vált, Dékány Éva pedig sikeresen pályázott GYA tagságra a 2022-2027-es periódusra.

2021 októberétől Freund Tamás, az MTA elnöke javaslata alapján az MTA-t Solymosi Katalin képviseli az ALLEA European Research Area munkacsoportjában.

Az FKA 4 tagja (Gselmann Eszter, Solymosi Katalin, Toldi Gergely, Török Péter) 2021. januárjától az Academia Europaea Budapesti Tudásközpontjának 4 tematikus programjának társelnökeként segíti a szervezet működését, és a régiós fiatal kutatók bevonását a Tudásközpont programjaiba.

2021. november 11-én 14-16 óra között 160 résztvevővel lezajlott a **nemzetközi ERC Starting Grant mentorációs esemény** (a Young Academy of Europe és az Academia Europaea Budapest Knowledge Hub szervezésében). Az esemény részletes programja [itt](#) olvasható. A moderált plenáris rész [itt](#), az Élettudományi (Life Sciences - LS domén) mock evaluation panel ülése ezen a [linken](#), a Bölcsészlet és Társadalomtudományok (Social Sciences and Humanities - SSH domén) "álzsűri" ülése [itt](#), a Fizikai és Mérnöki Tudományok (Physical Sciences and Engineering - PE domén) felvétele pedig [itt](#) érhető el. A program az Academia Europaea Budapest Knowledge Hub és Solymosi Katalin szervező és moderátor személye által kapcsolódik az FKA-hoz, illetve azért, mert több FKA tag segítette az „álzsűrik” számára elérhető, valós, és példaként használható ERC pályázatok felkutatásában. A hasonló mentorációs események, és a hazai fiatal kutatók nemzetközi versenyképességének növelése az FKA egyik fontos célja.

A Global Young Academy informális felmérést készít arról, **milyen hatása volt, illetve van a pandémiának fiatal akadémiák működésére**. A Nemzetközi Bizottság Dékány Éva vezetésével összeállította az FKA válaszait a kérdésekre, melyeket február utolsó hetében küldtünk meg a GYA-nak.

9. Egyéb tevékenységek, eredmények és az FKA a sajtóban

Az FKA 2021. évi **rendes taggyűlése** 2021. május 5-én online formában került megrendezésre. Erdei Anna, az MTA főtitkárhelyettese köszöntője után az FKA társelnökei beszámoltak az FKA 2020-2021-es tevékenységéről, bemutatták a 12 új FKA tagot, illetve zárt ülésen Lengyel Balázs ismertette a „Fialat Kutatók Kérdőív” projekt terveit. Majd Toldi Gergely rövid tájékoztatót tartott a nemzetközi tudománypolitikai szervezetekről és az FKA nemzetközi kapcsolatairól. Végül pedig az FKA céljairól, erősségeiről, gyengeségeiről és a jövőben követendő új irányokról beszélt a tagság kötetlen formában.

2021 júniusában az előző és korábbi vezetőség közös döntésével átalakult az **FKA hat állandó munkabizottsága**. Az Állandó Programok Munkabizottság megszűnt, helyette megalakult az

Infúságmentorációs Bizottság. A munkabizottságok részletes feladatai és a 2021/2022-es évre választott koordinátorai a [honlapunkon](#) megtalálhatóak.

A vonatkozó időszakban a vezetőség módosította az **FKA ügyrendjét**, hogy összhangba kerüljön a 2021-es Alapszabály módosítással.

A 2022-2027-es időtartamra szóló **FKA tagságra** 2022. január 3. és 2022. február 4. között online lehetett pályázni. A köztestületi szavazási fordulóra 2022. február 21. és március 21. között került sor. Az FKA ad hoc Tagválasztási Bizottsága 2022. április 13-án egyhangú döntést hozott [az új 12 tag](#) személyéről.

A **vezetőség tisztújítására** 2022. április 29–30-án került sor, elektronikus anonim szavazás keretében. Ennek eredményeként a tagság a 2022–2023-as periódusra Solymosi Katalin “kimenő” társelnököt, Kecskés Gábor “bejövő” társelnököt, valamint Bálint Erika, Dömötör Orsolya, Fröhlich Georgina, Lencsés Ákos és Wilhelm Ilona vezetőségi tagokat választotta meg.

Az FKA Ifjúságmentorációs Bizottsága készített egy [összeállítást](#), amely az elmúlt években meghirdetett legfontosabb **pályázatokat mutatja be** fiatal kutatóknak segítve a sokszínű hazai és nemzetközi kiírások palettáján való eligazodást.

A vonatkozó időszakban az FKA a 2019. május óta működő magyar nyelvű [Facebook](#) oldala és [YouTube csatornája](#) mellett létrehozott egy angol nyelvű [FKA LinkedIn](#) oldalt és egy [FKA Twitter fiókot](#), ahol angol nyelven osztjuk meg a híreinket. Célunk az FKA nemzetközi téren releváns aktivitásának reklámozása és nemzetközi láthatóságának növelése.

Az M5 “[Ez itt a kérdés](#)” című műsorában a tehetséggondozás, mentorálás, ideai Nobel-díjak kapcsán Beke-Somfai Tamás képviselte az FKA-t a 2021. október 18-ai adásban.

A Kossuth Rádió Felfedező a Tudomány Világáról című műsorában Gimesi Júlia Solymosi Katalint a fiatal kutatók helyzetéről, a fiatal akadémiákról és az FKA-ról kérdezte a Nature Careers folyóiratban megjelent „Six reasons to launch a Young Academy” című [cikk](#) kapcsán (ld. még: Publikációk).

Kelt Budapesten, 2022. június 16-án.

Solymosi Katalin és Török Péter
az FKA társelnökei